CURAÇAOSCHE JOURNALISTIEK

DOOR

S. KALFF

„De ontwikkeling der Curaçaosche pers is haast niet bij te houden", luidde uit dien hoek een recent bericht.

Evenwel, hetzelfde als van de ontwikkeling mocht van de aftakeling gezegd worden, want tusschen de jaren 1812 en 1922, derhalve in ruim een eeuw tijds, verschenen niet minder dan 82 persorganen, die na een korter of langer bestaan ook weer verdwenen.

Het oudste en voornaamste blad was de *Curaçaosche Courant*, die in 1812 werd opgericht als weekblad door den Engelschen uitgever William Lee onder den titel *The Curaçao and Commercial Advertiser*. Het tweede lid van dien titel werd echter spoedig gesupprimeerd. Sedert het herstel van het Nederlandsch gezag, op 4 Maart 1816, werd dit blad eerst in het Engelsch en Hollandsch, daarna alleen in het Hollandsch geredigeerd onder den naam *Curaçaosche Courant* en bleef gedurende bijna zestig jaren het eenige openbare persorgaan op het eiland. Aanvankelijk, tijdens het Engelsche bestuur, werden de voornaamste berichten overgenomen uit de couranten van Jamaica; later werd het blad meer zelfstandig en bevatte, behalve de gouvernementeele aankondigingen, scheepvaartberichten, plaatselijk nieuws, advertenties, enz., ook een algemeen politiek overzicht. Voor de geschiedenis, land- en volkenkunde van de kolonie waren de opeenvolgende jaargangen alleszins van belang. Tot de medewerkers behoorde o.a. de onderwijzer Phul, die in het begin van de 19de eeuw eene school had in het stadskwartier en veel kennis omtrent de zaken van het eiland had opgegaard, niet alleen uit boeken, maar ook uit de mondelinge mededeelin-

gen van ooggetuigen, welke de gebeurtenissen van 1795 tot 1807 hadden bijgewoond. Hij kon op die wijze dingen weten en naar den voorgrond brengen, die in geschrifte wel eens opzettelijk werden verzwegen, omdat ze strijdig waren met persoonlijke belangen.

Inzonderheid voor de koloniale geschiedenis was het blad van veel gewicht. Van Kampen verwijst in zijne *Geschiedenis der Nederlanders buiten Europa* herhaaldelijk naar deze courant als bron voor zijne kroniek. B.v. waar hij de berichten in het blad tot leiddraad neemt voor zijn verhaal van de verrassing van het eiland door de Engelschen op den nieuwjaarsdag van het jaar 1807 [1]).

Onder de familieberichten in het blad waren er, die aanleiding gaven tot iets meer dan eene heuchelijke advertentie, nl. tot een blijvend aandenken. Aldus de beschrijving van de zilveren bruiloft van Jan Hendrik Specht en Maria Henrica Plier, in 1777. Bij eene geruchtmakende feestviering en het relaas daarvan in de courant bleef het niet; er werd op die gebeurtenis een gedenkpenning geslagen, gegraveerd door den vermaarden Holtzhey. De eene zijde daarvan had het voorkomen van een algemeenen huwelijkspenning, de keerzijde vertoonde een Cupido het offervuur ontstekende op een altaar aan het strand van Curaçao en prijkend met het cijfer XXV. Voorts in randschrift de namen van het bruiloftspaar. Het liefdegodje, neerdalend op een wolk, ontstak met de linkerhand het altaarvuur en hield in de rechter de wapenschilden van man en vrouw. In verband met den naam Specht droeg het schild van den eerste op een veld van zilver drie spechten van sabel (zwart).

De *Curaçaosche Courant* hield zich ook herhaaldelijk bezig met de kwestie van het papiergeld, dat in het economisch leven zulk eene voorname plaats innam. Het blad betoogde daarbij de noodzakelijkheid van eene beperking der uitgifte, en hield zijne lezers op de hoogte van de fluctuatiën in het geldverkeer en de vooruitzich-

[1]) Zie over deze verrassing het artikel van P. A. Euwens O. P. „*Curaçao's eeuwfeest 1816—4 Maart 1916*" in „*De West-Indische Gids*" van Januari 1920, 1e jg., 2e deel, blz. 243, vlg.

ten op eene verbetering in den toestand der wettige betaalmiddelen. Doch op het laatst van de 18de eeuw waren die vooruitzichten nog bijster slecht. Tusschen de jaren 1793 en 1806 was de geldsomloop danig gestremd en moesten er kunstmiddelen aangewend worden om dien gaande te houden. De uitgegeven papieren munten (afgebeeld bij v. Loon) vertoonden in een medaillon den leeuw met zwaard en pijlbundel, voorts met het omschrift „Bataafsche Republiek'' en het onderschrift „Suriname''. Daarboven een nummer en twee handteekeningen. Andere biljetten gaven een schild met een zeilend schip te zien tusschen twee Indianen als schildhouders, en het randschrift *Justitia Pietas, Fides*. Daaronder het jaarcijfer 1801. Deze stukken waren ook op Curaçao ingevoerd, waar de geldspeciën in gehalte zeer verminderd waren. Over die speciën schreef v. Kampen:

„Daar het eiland vroeger Spaansch was geweest en sterken sluikhandel dreef met de Spaansche bezittingen, bestonden deze uit piasters of Spaansche matten (stukken van 8 realen) waarvan de gewone koers niet meer dan 35 of 38 stuivers was; voorts gouden Johanessen, eene Portugeesche munt, die 8 piasters waard was. In 1793 werden er voor het eerst ligte Johanessen van 6 piasters uitgegeven, die men eerlang deed stempelen en voor 8 liet doorgaan. Natuurlijk verdwenen de volwigtigen nu uit den omloop, en de ligten werden telkens vermeerderd en nog daarenboven besnoeid. In 1806 voerde de gouverneur Changuion papieren geld in ter waarde van 3000 piasters, waarvoor een gelijke som in de kas der kolonie werd nedergelegd; doch de Engelschen roofden dit geld. Eindelijk was, tijdens de teruggave der kolonie in 1816, de geldelijke staat zoo wanhopig, dat de Raad van Policie het raadzaam achtte den piaster in vijven te kappen, waarvan vier deelen de waarde van een stuk van achten moesten uitmaken, zoodat men op elk dier stukken éénvijfde won. De misbruiken en het nadeel hiervan liepen zoozeer in het oog, dat dit stelsel bij Kon. besluit van 10 Mei 1826 geheel is afgeschaft, en het nieuw ingevoerde Nederlandsche daarvoor in de plaats gesteld''.

Als bron voor dezen loop van zaken op het laatst van de 18de eeuw wees v. Kampen de *Curaçaosche Courant* van 3 Febr 1825 aan. Eenige oude nummers van het blad, waarin deze en andere belangen en gebeurtenissen behandeld werden, vonden hun weg naar de Koloniale Tentoonstelling te Amsterdam in 1883. In de jaargangen 1870 en 1871 verschenen verscheidene artikelen over die veelbewogen periode (incident Sassen [1]). In onze dagen werden een dertigtal jaargangen door C. D. Meyer geschonken aan het Koloniaal Schoolmuseum.

Na dezen voorganger in de Curaçaosche journalistiek zagen nog tal van andere persorganen het licht. Zoo verscheen in Oct. 1870 *De Onpartijdige*, welke titel vier jaren later, toen het blad in het Spaansch werd geredigeerd, veranderd werd in *El Imparcial*. Allengs kwam een ware journalistieke vloed van persproducten opzetten, die in 't Engelsch, Fransch, Spaansch, Hollandsch en Papiamentsch werden uitgegeven, doch meest allen een kortstondig bestaan hadden. De reden daarvan was niet het minst gelegen in het geringe debiet, want op Curaçao heerschte hetzelfde euvel als in Suriname, dat eene courant meer lezers dan abonnés had. Voor zoover men een nieuwsblad wegens de daarin voorkomende gesprekken en persoonlijke meeningen met een bezield wezen kon vergelijken, had destijds meer dan een van die ephemere organen met de woorden van Huygens kunnen zeggen:

Myn Drucker leeft in droeven druck,
Want 't drucken druckt hem weinigh druck;
't Waer geen bedruckte Drucker,
Viel 't drucken maer wat drucker.

Onder de lange reeks van opkomende en ten deele weer verdwijnende persorganen trof men de namen aan van *De Wekker* en *De Vrijmoedige*, in 't Nederlandsch en in vrijzinnige richting uitgegeven; *Amigoe di Curaçao* (5 Jan. 1884) aanvankelijk in 't Hollandsch en Papiamentsch (een Spaansch patois) verschijnend, later alleen in 't Hollandsch, en beschouwd als het orgaan van de R.K. geeste-

[1]) Persdelict van *De Onafhankelijke* in de zaak van den proc.-gen. mr. Sassen (Encycl. W. I. blz. 396).

lijkheid; *La Union*, orgaan van den R.K. Volksbond; *El Heraldo* (1905) in 't Spaansch en Hollandsch; *El Boletin Comercial*, in 't Spaansch, het eenige dagblad; *Voz di Pueblo* (Mei 1916) in 't Hollandsch, Spaansch en Papiamentsch, *La Manana*. (4 Aug. 1921); *La Cruz*, in 't Papiamentsch; *La Verdad* (1921) een 14 daagsch blad, in 't Spaansch; *El Sol*, *El Andariego*, enz [1]). Voorts een 14 daagsche kindercourant *Ala Blanca* (1 Mei 1912) in 't Hollandsch en Papiamentsch, en een dergelijk geïllustreerd tijdschrift onder den klassieken naam *Minerva* en de redactie van Alfredo Pita.

Vroeger bestonden op Aruba de *Arubaansche Courant* en *El Faro*. Op St. Martin verschenen *St. Martin. Day by Day* (1911) en *The Windward Island's Times* (1922) onder redactie van ds. C. Mcl. Darrell. Op St. Eustatius, van 1790 tot ongeveer 1793, de *St. Eustatius Gazette*, die gedrukt werd bij Edward Luther Low. Dat de solvabiliteit van dit weekblaadje inderdaad „low" was, zou men mogen opmaken uit de kennisgeving aan de geabonneerden:

The editor will be thankful to those gentlemen, who have not yet favoured him with the payment of their halfyears subscription, to do so as soon as possible. He assures them, their neglect will lay them under many inconveniences".

In 1922 bestonden er nog elf couranten in de kolonie, meest wekelijksche of halfwekelijksche. Aan de lijst door pater Euwens over de pers in West-Indië openbaar gemaakt [2]), werden door de *Amigoe di Curaçao* nog 3 nieuwe namen toegevoegd, terwijl er niet minder dan 16 oude van die lijst werden afgevoerd. De opsomming van al die vroegere periodieke geschriften leidde tot het cijfer van ongeveer 60; steeds verrezen er nieuwe, en verdwenen er oude. Zoodat men bij deze snelle metamorphosen van de Koningin der Aarde op het eiland Curaçao wel even denken mocht aan den circusrijder, die telkens een vestje afwerpt, om in het volgend bedrijf weer met een nieuw pakje op te treden. Doch het recht van bestaan zelfs van eene

[1]) Meer titels in de Encyclopaedie van Ned. W. I. p. 395.
[2]) W. I. Gids. Mei 1922.

zoo veranderlijke journalistiek mag niet betwijfeld worden; indien men van deze lokale pers hetzelfde getuigen mag als 't geen de kroniekschrijver van die in Suriname getuigde: „De grootste verdienste der Surinaamsche pers ligt op politiek gebied; zoowel door hunne adviezen als door hun kritiek oefenen de bladen een daadwerkelijken invloed uit op den goeden gang der openbare zaak [1]).

---

[1]) Encyclop. W. I. p. 394.